

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 21 września 2023 r.

Znak: ZPS-5.431.1.6.2023.PM

**Pani
Renata Kulik
Starosta Łobeski**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 22-25 sierpnia 2023 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w powiecie łobeskim. Czynności kontrolne prowadzone były w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie mieszczącym się przy ul. Bema 27, wykonującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz w siedzibie Starostwa Powiatowego w Łobzie przy ul. Konopnickiej 41. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 100/2023 z 29 czerwca 2023 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Patrycja Matuszewska – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem i Justyna Jarczewska – starszy inspektor wojewódzki. Przedmiotem kontroli był sposób realizacji przez powiat łobeski wybranych zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 25 sierpnia 2023 r. oraz realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w powiecie łobeskim w dniach 6-10 i 13-14 lipca 2020 r. oraz 17 lipca 2020 r. Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej kontrolowanych zagadnień, informacji udzielonych przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie na podstawie Upoważnienia nr 77/2023 Starosty Łobeskiego z dnia 22 sierpnia 2023 r.

akta kontroli str. 5

Działalność powiatu łobeskiego w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Starostą Łobeskim jest Pani Renata Kulik. Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie jest Pani Katarzyna Błaszczyk. W okresie objętym kontrolą nie było zmian na powyższych stanowiskach.

Oceny dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez powiat łobeski następujących zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Opracowanie i realizacja 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą powiat realizował jeden program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023, przyjęty Uchwałą Nr V/XXVII/162/2020 Rady Powiatu w Łobzie z dnia 30 grudnia 2020 r. wchodzącą w życie z dniem podjęcia.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie składał roczne sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wraz z zestawieniem potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, na podstawie którego opracowany był program.

W programie ujęte zostały: sytuacja pieczy zastępczej w powiecie, kierunki rozwoju pieczy zastępczej, cele, coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych, realizatorzy i odbiorcy programu, źródła finansowania oraz monitorowanie i ewaluacja.

W ramach realizacji programu rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu prowadzono działania w obszarach m.in.: pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych, wsparcie istniejących form pieczy zastępczej, doskonalenie zawodowe kadr działających w obszarze pieczy zastępczej oraz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej. Powiat podejmował w w/w zakresie szereg działań, w tym m.in.:

- promowanie rodzicielstwa zastępczego
- ustalenie rocznych limitów zawodowych rodzin zastępczych
- zapewnienie szkoleń dla kandydatów oraz osób pełniących już funkcję rodziny zastępczej,
- udzielanie wsparcia specjalistycznego rodzinom zastępczym,
- zapewnienie wsparcia finansowego dla rodzin zastępczych,
- tworzenie rodzin zastępczych,
- utworzenie mieszkania treningowego.

W wyniku w/w działań rodziny zastępcze miały możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia oraz szkoleń, miały zapewnione świadczenia. Dzięki działaniom promocyjnym udało się pozyskać i utworzyć nowe rodziny zastępcze.

2. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

W celu pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmowano następujące działania:

- prowadzenie kampanii „Zostań Rodzicem Zastępczym”,
- opracowanie i rozpowszechnianie materiałów promocyjnych na terenie powiatu (urzędy, instytucje, firmy),
- promowanie rodzinnej pieczy zastępczej w mediach lokalnych, portalach społecznościowych, na stronach internetowych,
- promowanie rodzicielstwa zastępczego podczas różnego rodzaju imprez powiatowych, festynów,
- zorganizowanie spotkania dotyczącego sytuacji pieczy zastępczej i pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzica zastępczego z przedstawicielami ośrodków

- pomocy społecznej, urzędów miast i gmin z terenu powiatu łobeskiego, Starostwa Powiatowego w Łobzie oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- udział dyrektora i pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie w sesjach Rad Gmin wchodzących w skład powiatu łobeskiego w celu promowania rodzicielstwa zastępczego,
 - realizacja i emisja spotu reklamowego,
 - zamówienie i stosowanie na kopertach z korespondencją wychodzącą ze Starostwa Powiatowego w Łobzie oraz urzędów miejskich i gmin wchodzących w skład powiatu, pieczętek zachęcających do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
 - prowadzenie dni otwartych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie celem propagowania rodzicielstwa zastępczego i udzielania szczegółowych informacji tym zakresie.

W wyniku podjętych działań w okresie objętym kontrolą zawiązanych zostało 13 rodzin zastępczych spokrewnionych, 9 niezawodowych oraz 2 zawodowe.

Sposób kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz funkcjonowanie rodzin zastępczych sprawdzono na podstawie analizy dziesięciu rodzin. Analizie poddano zgodność postępowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od momentu zgłoszenia się kandydatów wyrażających chęć ustanowienia ich rodziną zastępczą lub wydania postanowienia przez sąd do umieszczenia dzieci w tej rodzinie, a w szczególności: weryfikację spełnienia przez kandydatów wymagań określonych w ustawie, zweryfikowanie danych w rejestrze z dostępem ograniczonym, o którym mowa w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym⁴, przeprowadzanie szkoleń, wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, aktualizowanie co dwa lata zaświadczeń lekarskich potwierdzających, że prowadzący rodzinę zastępczą są zdolni do sprawowania opieki i opinii psychologicznych o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, umieszczanie dzieci w rodzinach, przyznawanie rodzinom świadczeń, dokonywanie ocen rodzin, obejmowanie wsparciem koordynatora, udzielanie wsparcia i pomocy.

lp.	oznaczenie rodzin	opis sytuacji/stwierdzone nieprawidłowości
1.	...	Rodzina utworzona przed okresem objętym kontrolą. W aktach znajdowało się aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinia psychologa o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. W aktach nie było zaświadczenia kwalifikacyjnego – rodzina nie składała wniosku o jego wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. Rodzina miała zapewniony dostęp m.in. do poradnictwa, udziału w grupie wsparcia, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, pomocy specjalistycznej dla dzieci, rodzina skorzystała ze szkolenia. W okresie objętym kontrolą rodzina była oceniana dwa razy – oceny pozytywne. Oceny dokonano w porozumieniu z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina terminowo otrzymywała

⁴ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 31).

		świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Na dzień kontroli rodzina nie korzystała ze wsparcia koordynatora.
2.	...	Rodzina utworzona przed okresem objętym kontrolą. W aktach znajdowało się aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinia psychologa o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. W aktach nie było zaświadczenia kwalifikacyjnego – rodzina nie składała wniosku o jego wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. Rodzina miała zapewniony dostęp m.in. do poradnictwa, pomocy prawnej, terapii, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, brała udział w szkoleniu. W okresie kontrolnym rodzina była oceniana raz – ocena pozytywna. Terminowo otrzymywała należne świadczenia - na pokrycie kosztów utrzymania i w związku z przyjęciem dzieci. Rodzina nie korzystała ze wsparcia koordynatora.
3.	...	Kandydaci zgłosili się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie ... 2022 r. Dnia ... 2022 r. organizator dokonał wstępnej akceptacji kandydatów. Następnie ... 2022 r. powierzył kandydatom opiekę nad 2 dzieci (...). Kandydaci nie posiadali świadectwa ukończenia szkolenia zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a tym samym zaświadczenia kwalifikacyjnego. Zatem nie stanowili rodziny zastępczej, ani nie byli nawet zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dyrektor centrum z upoważnienia Starosty wyjaśnił, że „...”. Do dnia kontroli osoby te nie zostały przeszkolone. W tym przypadku naruszono przepis art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kandydaci nie mieli kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a mimo tego organizator powierzył im opiekę nad dziećmi. Wypłacane były świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz w związku z przyjęciem małoletnich. Centrum umożliwiała m.in. udział w grupie wsparcia, dostęp do poradnictwa oraz specjalistycznej pomocy dla dzieci. Rodzina objęta wsparciem koordynatora.
4.	...	Rodzina utworzona przez sąd ... 2021 r. Procedurę kwalifikacyjną do pełnienia funkcji rodziny zastępczej organizator rozpoczął w ... 2022 r. Dnia ... 2022 r. dokonano wstępnej akceptacji kandydata. Do dnia kontroli ... nie odbył stosownego szkolenia pomimo, że od ustanowienia rodziny przez sąd minęło 20 miesięcy. Należy wskazać, że zgodnie z art. 112 ⁵ § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ⁵ sąd może tymczasowo powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej nie dłużej niż na 6 miesięcy. Oznacza to, że utworzona w ten

⁵ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)

		<p>sposób rodzina musi w tym czasie przejść niezbędne szkolenie, po przejściu procedury kwalifikacyjnej. Dyrektor centrum z upoważnienia Starosty Łobeskiego wyjaśnił, że „[...] pracownik ORPZ w Łobzie informował, że istnieje obowiązek udziału rodziców zastępczych pełniących niezawodową rodzinę zastępczą, w szkoleniu. Podczas wizyty u rodziny w dniu Szkolenie dla istniejących rodzin zastępczych w 2023 roku jest zaplanowane na IV kwartał 2023 roku”. Organizator nie poinformował sądu o odmowie udziału w szkoleniu przez ..., a tym samym o braku spełniania wymagań dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej. W aktach znajdowało się aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinia psychologa o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. Rodzina miała zapewniony m.in. dostęp do poradnictwa, specjalistycznej pomocy dla dziecka, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, pomocy prawnej, szkoleń. Otrzymała należne świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. W okresie objętym kontrolą rodzina była oceniana raz – ocena pozytywna. Oceny dokonano dopiero ... 2023 r. Zgodnie z art. 134 ust. 1 pierwsza ocena rodziny zastępczej powinna być dokonana nie później niż przed upływem roku od umieszczenia dziecka. W tym przypadku dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej ... 2021 r. Dyrektora centrum pouczono o konieczności przestrzegania terminów przeprowadzania ocen rodzin zastępczych. Rodzina nie była objęta wsparciem koordynatora.</p>
5.	...	<p>Rodzina ustanowiona przez sąd zgodnie z postanowieniem z dnia ... 2023 r. Organizator wstępnej kwalifikacji dokonał ... 2023 r. Rodzina na dzień kontroli nie odbyła jeszcze wymaganego szkolenia. Szkolenie planowane jest na IV kwartał br. W aktach znajdowało się aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinia psychologa o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. Rodzina miała zapewniony dostęp m.in. do kontaktu z innymi rodzinami, dostęp do poradnictwa, pomocy prawnej, pomocy specjalistycznej dla dziecka i szkoleń. Rodzina nie była jeszcze oceniana. Nie korzystała ze wsparcia koordynatora.</p>
6.	...	<p>Rodzina przekształcona z niezawodowej w zawodową z dniem ... 2023 r. Rodzina zamieszkuje na terenie powiatu ..., natomiast całą obsługę od ... 2022 r. zapewnia powiat łobeski. Rodzina miała stosowne szkolenie uprawniające do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W aktach znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz zaświadczenia wydane przez psychologa o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dokument został sporządzony ... 2022 r., tj. w okresie, gdy rodzina była</p>

		<p>rodziną niezawodową i wspierana przez organizatora ... Dyrektora centrum pouczono, że rodzina zastępcza ma przedstawiać zgodnie z przepisami ustawy opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W aktach nie było zaświadczenia kwalifikacyjnego – rodzina nie składała wniosku o jego wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 5 dzieci, czyli 2 ponad limit. Troje dzieci (...) umieszczone zostało w rodzinie w ... 2021 r. Natomiast w ... 2023 r., pomimo braku wolnych miejsc w rodzinie umieszczono kolejno 2 osoby (...). Przekroczenie ustawowej liczby dzieci w rodzinie zastępczej narusza przepis art. 53 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rodzina korzystała z zatrudnienia osoby do pomocy. Osoba zatrudniona spełniała wymogi ustawowe. Rodzina miała zapewniony dostęp m.in. do kontaktu z innymi rodzinami, dostęp do poradnictwa, pomocy prawnej, pomocy specjalistycznej dla dzieci. Rodzina nie brała udziału w żadnych szkoleniach, pomimo informowania przez organizatora o terminach szkoleń. Dyrektora centrum pouczono o konieczności zobowiązania rodziny do uczestnictwa w proponowanych szkoleniach zgodnie z art. 51 ustawy. W okresie kontrolowanym rodzina oceniana była raz (przez organizatora gorzowskiego) – ocena pozytywna. Rodzina terminowo otrzymywała świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz w związku z przyjęciem dzieci. Rodzina była objęta wsparciem koordynatora.</p>
7.	...	<p>Rodzina utworzona przez sąd przed okresem objętym kontrolą. W aktach znajdowało się aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinia psychologa o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. W okresie kontrolowanym rodzina była oceniana przez organizatora łobeskiego raz – ocena pozytywna (wcześniejsza ocena przeprowadzona była przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ..., ze względu na zamieszkiwanie rodziny na tamtym terenie). Rodzina miała zapewniony m.in. dostęp do poradnictwa, specjalistycznej pomocy dla dziecka, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, pomocy prawnej, szkoleń. Terminowo otrzymywała należne świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Rodzina nie była objęta pomocą koordynatora.</p>
8.	...	<p>Rodzina utworzona przed okresem objętym kontrolą. W aktach znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinie psychologiczne o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. W aktach nie było zaświadczenia kwalifikacyjnego – rodzina nie składała wniosku o jego wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 3 dzieci. Rodzina korzystała z zatrudnienia osoby do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach</p>

		gospodarskich. Osoba do pomocy spełniała wymogi określone w ustawie. Rodzina miała możliwość udziału w grupie wsparcia, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, szkoleń, pomocy specjalistycznej dla dzieci. W okresie objętym kontrolą rodzina była oceniana raz – ocena pozytywna. Terminowo otrzymywała należne świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka, w związku z przyjęciem dzieci oraz na remont. Rodzina nie była objęta pomocą koordynatora.
9.	...	Utworzona przed okresem objętym kontrolą. W aktach znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinie psychologiczne o posiadaniu motywacji i predyspozycji do pełnienia tej funkcji. W aktach nie było zaświadczenia kwalifikacyjnego – rodzina nie składała wniosku o jego wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 1 dziecko. Rodzina miała możliwość m.in. korzystania z poradnictwa, kontaktu z innymi rodzinami zastępczymi, szkoleń. W okresie objętym kontrolą rodzina nie była oceniana. Terminowo otrzymywała świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Rodzina nie była objęta pomocą koordynatora.
10.	...	Rodzina utworzona w okresie objętym kontrolą. Wstępnej akceptacji wobec ... jako kandydata na rodzinę zastępczą niezawodową dokonano ... 2022 r. Natomiast wstępna akceptacja wobec ... na rodzinę zastępczą zawodową dokonana została ... 2022 r. W aktach rodziny znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinie psychologiczne o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Kandydaci przeszli wymagane szkolenia, w tym szkolenia uzupełniające. W aktach rodziny brak było zaświadczeń kwalifikacyjnych – prowadzący rodzinę zastępczą nie składali wniosków o ich wydanie. Na dzień kontroli w rodzinie przebywało 3 dzieci. Rodzina miała zapewnioną możliwość kontaktu z innymi rodzinami, uczestnictwa w grupach wsparcia, poradnictwa, pomocy prawnej, uczestniczenia w szkoleniach dla rodzin zastępczych oraz pomocy specjalistycznej. W okresie kontrolowanym rodzina była oceniana raz – ocena pozytywna. Rodzina terminowo otrzymywała należne świadczenia m.in. na pokrycie kosztów utrzymania, w związku z przyjęciem dziecka oraz dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka. Rodzina nie była objęta pomocą koordynatora.

Z kontrolowanej dokumentacji 10 rodzin zastępczych wynika, że aż 6 rodzin zastępczych nie posiadało zaświadczenia kwalifikacyjnego, pomimo posiadania świadectwa ukończenia szkolenia na pełnienie funkcji rodziny zastępczej. Z informacji uzyskanych od organizatora wynika, że zaświadczenia kwalifikacyjne nie były wydawane, ponieważ rodziny nie złożyły wniosku o ich wydanie. Pouczono dyrektora centrum, że zaświadczenie kwalifikacyjne jest potwierdzeniem, że kandydaci zostali zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/rodzinnego domu dziecka. W związku ze zmianą przepisów ustawy o wspieraniu

rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie z art. 45 ust. 2 zaświadczenie kwalifikacyjne stanowi podstawę wpisu do wykazu, o którym mowa w art. 38d ust. 1 pkt 3 w/w ustawy.

akta kontroli str. 16-27, 51-156

Na dzień kontroli w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie pracowało 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (po pół etatu). Łącznie obejmowali oni wsparciem 11 rodzin zastępczych. Pozostałym rodzinom wsparcia udzielali pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

akta kontroli str. 157

Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez grupy wsparcia i specjalistyczne poradnictwo.

W okresie objętym kontrolą odbyły się 2 szkolenia dla kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej (do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej i rodzinnego domu dziecka), oraz 2 szkolenia uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. Szkolenia realizowane były przez certyfikowanych trenerów zewnętrznych na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W powyższych szkoleniach udział wzięło łącznie 14 osób. Szkolenia zakończyły się 30 listopada 2022 r. do dnia kontroli powiat nie organizował kolejnych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. W związku ze zmianą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (od 1 lutego 2023 r.) organizator rodzinnej pieczy zastępczej musi zapewnić szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinnego domu dziecka w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia przez nich wniosku o przeszkolenie – art. 43 ust. 8 ustawy. Należy wskazać, że rodziny zastępcze ustanowione przez sąd również muszą przejść wymagane szkolenie. Zgodnie z art. 109 § 2 pkt 5 oraz art. 112⁵ § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego sąd może tymczasowo, jednak nie dłużej niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń, określonego w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Tryb określony w w/w przepisach jest zatem trybem szczególnym i powierza on pełnienie funkcji jedynie czasowo. W wymienionym trybie mają zastosowanie przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczące organizacji, funkcjonowania oraz finansowania rodzin zastępczych. Z pisemnych informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że organizator planuje organizację szkolenia dopiero w IV kwartale br.

W ramach wspierania rodzin zastępczych ustalono, że rodziny zastępcze miały zapewniony m.in. dostęp do pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, kontakt z innymi rodzinami zastępczymi, poradnictwo, udział w grupie wsparcia, rodziny pomocowej, a także szkolenia podnoszące kompetencje, m.in. „Nastolatek we współczesnym świecie, a zagrożenia” „Syndrom dziecka odrzuconego – jak lęk utrudnia bycie szczęśliwym”. Ponadto 1 rodzina skorzystała z mediacji.

akta kontroli str. 27-28, 51-156

3. Zapewnianie dzieciom pieczy zastępczej.

Sprawozdania dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie, na podstawie których został opracowany program rozwoju pieczy zastępczej, zawierały informacje o potrzebach powiatu w zakresie pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz ustalały kierunki rozwoju pieczy zastępczej. W trakcie kontroli stwierdzono, że powiat posiada 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze, każda z 14 miejscami. Rodzinna piecza zastępcza, mimo utworzenia w okresie kontrolowanym nowych rodzin zastępczych nadal wymaga kontynuacji działań w tym zakresie. Na dzień kontroli w powiecie funkcjonowało 50 rodzin zastępczych (32 spokrewnione, 15 niezawodowych, 3 zawodowe, w tym 1 specjalistyczna). Powiat nie posiada pogotowia rodzinnego oraz rodzinnych domów dziecka.

rodzaj pieczy	liczba miejsc	liczba dzieci i osób pełnoletnich umieszczonych na dzień kontroli
rodzina zastępcza spokrewniona	X	49
rodzina zastępcza niezawodowa	45	26
rodzina zastępcza zawodowa	9	11
rodzinny dom dziecka	0	0
placówka opiekuńczo-wychowawcza	28	40
wszystkie rodzaje pieczy	82	126

Najwięcej dzieci umieszczonych było w spokrewnionych rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej była niewydolność wychowawcza rodziców.

Na ostatni dzień kontroli 3 postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej nie zostały zrealizowane. W jednym przypadku (...). Dyrektor centrum powiadomił o tym sąd. Następnie Dyrektor centrum kilkakrotnie zwracał się do sądu z pismem o przymusowe odebranie dziecka przez kuratora sądowego, jednak do dnia kontroli sąd nie wydał zarządzenia w tej sprawie. Ponadto pracownicy centrum ustalili, że Do dnia kontroli realizacja postanowienia sądowego była niemożliwa. W przypadku dziecka ... postanowienie o umieszczeniu w rodzinnej pieczy zastępczej wydane zostało ... 2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie podjęło działania celem poszukiwania miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej dla dziecka na terenie całego kraju. Jednocześnie wniesiono do sądu o kontynuowanie nadzoru kuratora nad ... oraz do Centrum Usług Społecznych w Łobzie o objęcie wsparciem i pomocą rodziny do czasu umieszczenia ... w pieczy zastępczej. W trakcie trwania kontroli (23.08.2023 r.) centrum otrzymało informacje o możliwości przyjęcia ... do placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu oleskiego. W związku z tym dyrektor centrum z uwagi na potrzebę zabezpieczenia dziecka postanowił wystąpić do sądu o zmianę postanowienia z rodzinnej pieczy zastępczej na instytucjonalną i umieścić w placówce. W przypadku dziecka ..., postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka instytucjonalnej pieczy zastępczej wydane zostało ... 2023 r., jednak do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wpłynęło dopiero 2023 r. Dziecko jednocześnie było wychowankiem Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie podjęło działania celem znalezienia miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zarówno na terenie województwa zachodniopomorskiego jak i pozostałych województw. Jednocześnie wnioskowano do sądu o kontynuowaniu nadzoru kuratora sądowego nad ... oraz do CUS w Łobzie o dalsze wsparcie asystenta rodziny. W tym przypadku również w trakcie trwania kontroli centrum uzyskało informacje o możliwości przyjęcia dziecka do placówki w powiecie oleskim. W związku z tym

przesłano do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie stosowną dokumentację dziecka przed faktycznym umieszczeniem w placówce.

Rotacja dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu w okresie objętym kontrolą przedstawia się następująco:

lp.	rodzaj pieczy zastępczej	liczba dzieci umieszczonych w pieczy w okresie objętym kontrolą		liczba dzieci, które opuściły pieczę	liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
		na terenie powiatu	poza powiatem		
1.	rodzina zstępcza spokrewniona	18	0	13	7
2.	rodzina zstępcza niezawodowa	8	1	12	1
3.	rodzina zstępcza zawodowa ogółem, w tym:	4	2	11	2
3.1.	pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	0	8	1
3.2.	specjalistyczna	1	0	3	1
4.	rodzinny dom dziecka	0	0	0	0
5.	placówka opiekuńczo-wychowawcza	57	4	53	21
6.	piecza ogółem	86	7	89	31

Powiat zabezpiecza w większości miejsca w pieczy zastępczej dzieciom na swoim terenie. W okresie objętym kontrolą poza powiatem umieszczono łącznie 7 dzieci (3 w rodzinnej pieczy zastępczej i 4 w instytucjonalnej).

W okresie objętym kontrolą 11 dzieci poniżej 10 roku życia zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dwoje dzieci umieszczono wraz ze starszym rodzeństwem w placówce poza powiatem – nie stwierdzono nieprawidłowości w tym przypadku. Troje dzieci (...) umieszczono zgodnie z treścią postanowienia sądu. W tych przypadkach dzieci są urlopowane do potencjalnych rodzin zastępczych na czas trwania postępowania. Pięcioro dzieci (...) umieszczonych zostało interwencyjnie (doprowadzone przez policję ...). Do dnia kontroli trwały poszukiwania miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej dla tych 5 dzieci, zarówno na terenie powiatu jaki poza nim. W przypadku rodzeństwa ..., dzieci urlopowane są w weekendy do domu rodzinnego. Jedno dziecko (...) zostało przeniesione wraz ze starszym rodzeństwem z rodziny zastępczej do placówki opiekuńczo-wychowawczej z uwagi na niemożność sprawowania opieki przez rodziców zastępczych ze względów zdrowotnych. Dziecko urlopowane jest w dni wolne od nauki do matki biologicznej, Sprawa jest w toku. Na dzień kontroli formalnie wszystkie te dzieci przebywały w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku rodzeństwa ... naruszono przepisy art. 95

ust. 1 i art. 103 ust. 9 ustawy, ponadto pobyt dzieci w placówce jest sprzeczny z postanowieniem sądu, zgodnie z którym małoletni powinni być umieszczeni w rodzinnej pieczy zastępczej.

Troje dzieci zostało przeniesionych z rodzinnej pieczy zastępczej do instytucjonalnej. Powodem przeniesienia było: rezygnacja rodziny zastępczej z pełnienia swojej funkcji oraz wnioski rodziny zastępczej. Z pieczy instytucjonalnej do rodzinnej przeniesiono łącznie 10 dzieci: 1 do rodziny spokrewnionej, 7 do niezawodowej oraz 2 do zawodowej.

W okresie objętym kontrolą 3 dzieci umieszczono w domu pomocy społecznej. Jedno (...) przeniesiono z placówki opiekuńczo-wychowawczej, natomiast dwoje (...) z rodziny zastępczej zawodowej Rodzeństwo od przebywało w różnych formach pieczy zastępczej, jednak żaden z opiekunów zastępczych nie był w stanie poradzić sobie z opieką nad małoletnimi. Według kontrolujących umieszczenie dzieci w dps nastąpiło przedwcześnie. Żaden dokument w aktach dzieci Zaburzenia w zachowaniu dzieci oraz agresja wymagają pogłębionej diagnozy celem ustalenia ich przyczyny oraz dostosowania pomocy specjalistycznej adekwatnie do stwierdzonych zaburzeń. Wprawdzie o umieszczenie dzieci w domu pomocy społecznej wnioskował opiekun prawny, jednak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie posiadało informacje w tej sprawie. W przypadku ... nie zostały wykorzystane wszystkie dostępne środki w celu pomocy dzieciom zgodnie ze stwierdzonymi u nich na tamten czas zaburzeniami np. nie pogłębiono diagnozy medycznej dzieci w zakresie neurologicznym, ani diagnozy psychiatrycznej w szpitalu.

W okresie objętym kontrolą, przed umieszczeniem w pieczy rozdzielono 2 rodzeństwa. W przypadku rodzeństwa ... rozdzielenie nastąpiło z uwagi na Rodzeństwo utrzymuje ze sobą kontakt. W przypadku rodzeństwa 2-osobowego (...) jedno z dzieci zostało umieszczone w rodzinie spokrewnionej ..., natomiast drugie w rodzinie niezawodowej. Nie było możliwości umieszczenia dzieci razem, jednak utrzymywali oni wzajemny kontakt. Na dzień rodzeństwo to nie przebywało już w pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą, po umieszczeniu w pieczy rozdzielono 1 rodzeństwo dziecko umieszczono w rodzinie zastępczej spokrewnionej ..., natomiast pozostałe dzieci przebywały już w pogotowiu rodzinnym. Na dzień kontroli całe rodzeństwo umieszczone już było w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na dzień kontroli tylko w 1 rodzinie zastępczej (...) była przekroczona liczba dzieci o 2 osoby (...). Dzieci umieszczone zostały pomimo braku miejsc w rodzinie. Przekroczenie to narusza przepis art. 53 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do 2023 r. na terenie powiatu funkcjonowała rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie objętym kontrolą 1 dziecko przebywało w pogotowiu rodzinnym w okresie od 4 do 8 miesięcy, natomiast 3 dzieci powyżej 8 miesięcy. Przedłużony pobyt dzieci w pogotowiu wynikał z toczących się spraw sądowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą 2 rodziny spokrewnione i 1 niezawodowa zostały rozwiązane na własny wniosek, 4 spokrewnione i 8 niezawodowych wskutek usamodzielnienia się wychowanków, 4 spokrewnione wskutek powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz 2 z innych przyczyn (1 spokrewniona i 1 zawodowa). Żadna rodzina nie została rozwiązana

na skutek zmiany orzeczenia sądu w związku z niewypełnianiem lub niewłaściwym wypełnianiem funkcji.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Powiat łobeski prowadzi 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze. Każda z nich jest przeznaczona dla 14 wychowanków. Dom Dziecka w Łobzie jest placówką typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego, natomiast Dom Dziecka nr 2 w Łobzie to placówka typu socjalizacyjnego oraz interwencyjnego. Na dzień kontroli w jednej placówce przebywało 21 wychowanków, a w drugiej 19 (zgoda Wojewody Zachodniopomorskiego tylko na 3 dzieci ponad limit). Dzieci do Domu Dziecka w Łobzie przyjęte zostały interwencyjnie, doprowadzone przez policję, za wyjątkiem, które przyjęte zostało zgodnie z postanowieniem sądu (...). W Domu Dziecka nr 2 w Łobzie dzieci umieszczono ponad limit również w trybie interwencyjnym, doprowadzone przez policję. Dzieci doprowadzone przez policję przyjęto zgodnie z art. 103 ust. 2 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatem w tej sytuacji przepisów art. 95. ust.1 i 3 nie stosuje się. Na dzień kontroli łącznie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 40 wychowanków, zatem nie spełniały one wymaganego standardu zarówno w zakresie liczby jak i wieku dzieci. Staroście wskazano na konieczność zintensyfikowania działań w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania placówek na terenie powiatu łobeskiego.

akta kontroli str. 31-50, 157-226

5. Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka.

Rejestr osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka na podstawie upoważnienia 93/2029 Starosty Łobeskiego z dnia 8 lipca 2019 r. Rejestr zawierał wszystkie elementy określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą rejestr był przekazywany 3 razy.

akta kontroli str. 31-32

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w dniach 6-10 i 13-14 lipca 2020 r. w powiecie łobeskim.

W związku ze stwierdzonymi podczas ostatniej kontroli nieprawidłowościami zostały wydane zalecenia pokontrolne:

1. weryfikować dane osób zatrudnianych na stanowiskach koordynatorów w rejestrze z dostępem ograniczonym, o którym mowa w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym przed dopuszczeniem do pracy,
2. zachować ciągłość w opracowywaniu 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej, o których mowa w art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. dochodzić świadczeń alimentacyjnych dla wszystkich uprawnionych dzieci przebywających w pieczy zastępczej zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy.

Ad.1.

Zalecenie zrealizowane. Dyrektorowi centrum wskazano, aby w przypadku braku ciągłości w zatrudnieniu koordynatora każdorazowo przed zawarciem nowego stosunku pracy weryfikować w rejestrze.

Ad.2.

Zalecenie zrealizowane.

Ad.3.

Zalecenie zrealizowane. Dyrektor centrum wskazano, aby wnioski do sądu o alimenty na dzieci przebywające w pieczy składać niezwłocznie po upływie roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

akta kontroli str. 227-235

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone uchybienia/ nieprawidłowości	<ol style="list-style-type: none">1) przekroczenie liczby dzieci w 1 rodzinie zastępczej zawodowej,2) w 1 przypadku nie przeszkolenie rodziny zastępczej ustanowionej tymczasowo przez sąd, w terminie 6 miesięcy od jej ustanowienia oraz brak informacji do sądu w tej sprawie,3) powierzenie opieki nad dziećmi osobom bez kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,4) nie przeniesienie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 r.ż umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej,5) pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, pomimo postanowienia sądu na pieczę rodzinną,6) brak wykorzystania wszystkich możliwości z obszaru ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przed umieszczeniem dzieci w domu pomocy społecznej
przyczyny stwierdzonych uchybień/ nieprawidłowości	<ul style="list-style-type: none">– mylna interpretacja przepisów ustawy– brak miejsc w rodzinach zastępczych/ brak rodzinnych domów dziecka/brak pogotowia rodzinnego– niedopatrzenie
skutki stwierdzonych uchybień/ nieprawidłowości	<ol style="list-style-type: none">1) liczba dzieci w rodzinie zastępczej ponad stan,2) rodzina zastępcza ustanowiona tymczasowo przez sąd, nie spełnia wymogów ustawy,3) dzieci powierzone osobom nieuprawnionym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,4) pozostawanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci poniżej 10 r.ż.,5) nieprawidłowa realizacja postanowienia sądu,6) umieszczenie dzieci w domu pomocy społecznej.
osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/ nieprawidłowości	Starosta Łobeski, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do

	przeprowadzania kontroli jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania .
wpis w książce kontroli	11/2023
wystąpienie otrzymują	1) Starosta Łobeski 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W celu podniesienia efektywności pracy powiatu łobeskiego w zakresie pieczy zastępczej

wydają zalecenia

zwykłe:

- 1) zapewnić szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zgodnie z art. 43 ust. 7 i 8, w tym również dla osób, którym sąd tymczasowo powierzył funkcję rodziny zastępczej, a w przypadku odmowy obycia szkolenia przez rodziny ustanowione przez sąd, podjąć współpracę z sądami wskazaną w art. 47 ust 5 ustawy, w celu uregulowania sytuacji osób, którym powierzono pełnienie funkcji rodziny zastępczej tymczasowo,
- 2) opiekę nad dziećmi powierzać osobom zakwalifikowanym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, za wyjątkiem osób tymczasowo ustanowionych przez sąd rodziną zastępczą,

znaczące:

- 1) przy umieszczaniu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej stosować przepisy zgodnie z art. 95 ust. 1 oraz 103 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a postanowienia sądu realizować zgodnie z ich treścią,
- 2) nie przekraczać liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zgodnie z art. 53 ustawy,
- 3) przed podjęciem działań zmierzających do umieszczenia dziecka w domu pomocy społecznej, wykorzystać wszystkie możliwości w celu zapewnienia opieki zgodnie z art. 32 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku braku zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:

.....

Właściwe podpisy na oryginale

